

ПОГОДЖЕНО
педагогічною радою
протокол від 26.12.2025 №4

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ від 26.12.2025 №362-р

Директор ЗАЛ №107 ЗМР

Дмитро КОШЕЛЬ

ПОЛОЖЕННЯ

про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми
в Запорізькому академічному ліцеї №107 Запорізької міської ради
(у новій редакції)

1. Загальні положення

Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми в Запорізькому академічному ліцеї №107 Запорізької міської ради (далі - Положення) розроблено відповідно до Конституції України, Конвенції ООН про права дитини та на основі Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, затвердженої Кабінетом Міністрів України «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми» від 04 червня 2025 року № 658, від 19 листопада 2025 року №1513, та відповідно до вимог:

Закони України:

- «Про освіту»; «Про повну загальну середню освіту» (*«Про дошкільну освіту», «Про позашкільну освіту»*)
- «Про охорону дитинства»;
- «Про повну загальну середню освіту»;
- «Про запобігання та протидію домашньому насильству»;
- «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» (18.12.2018 № 2657-VIII);
- «Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми» (06.06.2024 № 3792-IX);
- «Про захист персональних даних».

Постанови Кабінету Міністрів України:

- від 22.08.2018 № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі» (зі змінами);
- від 01.06.2020 № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах» (зі змінами);
- від 28.07.2021 № 775 «Про внесення змін до Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, в тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження»;
- від 04.06.2025 № 658 «Про затвердження Типової програми запобігання та унеможливлення насильства і жорстокого поводження з дітьми»;
- від 19.11.2025 № 1513 «Про затвердження Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми».

Накази Міністерства освіти і науки України:

- від 02.10.2018 № 1047 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами»;
- від 28.12.2019 № 1646 «Про деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти».

Міжвідомчі нормативні акти:

- наказ МОН України, Мінсоцполітики України, МВС України від 13.02.2019 №

369/180 «Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства» (зі змінами);

– зміни та доповнення, визначені/врегульовані постановами Кабінету Міністрів України від 04.06.2025 № 658 «Про затвердження Типової програми запобігання та унеможливлення насильства і жорстокого поводження з дітьми» та від 19.11.2025 № 1513 «Про затвердження Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми».

Розроблені в закладах освіти Положення також враховують рекомендації Міністерства освіти і науки України, Національної соціальної сервісної служби України, Національної поліції України, а також інші нормативно-правові акти, що регулюють питання захисту прав та інтересів дитини в сфері освіти.

1.1. Основні терміни (глосарій):

Безпечне освітнє середовище - сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпечності та якості харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливають вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин.

Насильство – це будь-які навмисні дії одної людини по відношенню до іншої, які порушують її конституційні права й свободи і наносять їй моральну шкоду, шкоду її фізичному чи психічному здоров'ю.

Домашнє насильство – діяння фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають чи проживали однією сім'єю, але не перебувають чи не перебували у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає або проживала особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, а також погрози вчинення таких діянь.

Види насильства:

Економічне насильство – це дії які включають псування або насильницьке відбирання житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру. Часто цей вид насильства полягає у здирництві – разовому або періодичному вимаганні грошей, речей під тиском і примусом, включаючи загрозу застосування фізичної сили, розголошення певних відомостей, поширення чуток і пліток. Такі дії завдають жертві не тільки матеріальної, а й моральної шкоди від завданих фізичних і психологічних страждань (болі, страху, приниження).

Фізичне насильство - це дії із застосуванням фізичної сили з метою заподіяння людині болю, дискомфорту, приниження її гідності. До фізичного насильства відносять удари, що наносять рукою, ногою, за допомогою будь-яких предметів, побиття, поштовхи, стусани, потиличники, укуси, скубання за вуха, викручування рук, заламування пальців, примус залишатися в будь-якій незручній або принизливій позі, удушення, чублення, струс і напад з будь-яким предметом або зброєю, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру. Фізичне

наси́льство може призвести до фізичних і психологічних травм, інвалідності потерпілого або смерті в результаті травми або суїциду.

Психологічне насильство – це сукупність навмисних вербальних і поведінкових дій, спрямованих на приниження гідності, ігнорування, відторгнення, контроль або соціальну ізоляцію людини. Психологічне насильство може проявлятися в глузуванні, обзиванні, образливих прізвиськах, висміюванні, відмові у спілкуванні, недопущенні в групу, гру, на спортивне заняття або інший захід, а також в образах, лайці, грубих і принизливих висловлюваннях, які применшують самооцінку і самоповагу людини, переконують її у «нікчемності», відторгненні від спільноти, знецінюють її особистість.

Булінг (цькування) – це свідомо сплановане, тривале, фізичне та/або психологічне насильство, припинення якого вимагає втручання третіх осіб – директора, вчителів, інших працівників закладу освіти, учнів, батьків, а іноді й представників правоохоронних органів.

Кібербулінг – використання мобільних телефонів, електронної пошти, Інтернету, соціальних мереж, блогів, чатів для переслідування людини, поширення її конфіденційної інформації, пліток, ганебних і образливих повідомлень.

Сексуальне насильство – це примус людини до сексуальних стосунків всупереч її бажанню і волі, а також будь-які (в тому числі і не пов'язані з примусом) сексуальні дії з боку дорослої особи щодо неповнолітньої особи, яка не досягла віку згоди. (Вік сексуальної згоди – вік, починаючи з якого людину вважають спроможною дати інформовану згоду на сексуальні стосунки з іншою особою. Вік сексуальної згоди в Україні – 16 років. Кримінальний кодекс України, ст. 156.)

Зґвалтування (статеві стосунки із застосуванням насильства чи загрози його застосування) – крайній ступінь сексуального насильства, яке може стати причиною вагітності, зараження інфекціями, що передаються статевим шляхом, в тому числі ВІЛ-інфекцією. Таке насильство завдає глибокої психологічної травми, призводить до зниження самооцінки і може стати причиною спроб самогубства.

Сексуальне насильство може мати прояв у небажаних обіймах, дотиках, в тому числі до статевих органів іншої людини, або непристойному оголенні своїх статевих органів, показі порнографії, підгляданні за оголеною людиною. До сексуального насильства також належать висловлювання, що принижують гідність, та сексуальні домагання – загравання, залицяння, а також будь-які інші дії, спрямовані на утиск людини, яка відхилила такі домагання. У більшості випадків, висловлювання і сексуальні утиски та домагання лякають, принижують і знижують почуття самоповаги у неповнолітніх і можуть спричинити передчасне припинення навчання у закладі освіти. Особливо часто це трапляється з дівчатами і гендерно некомфортними хлопчиками і дівчатками.

Гендерне насильство може мати форму психологічного, фізичного або сексуального насильства, в його основі лежать гендерний дисбаланс або гендерні стереотипи. Будь-які насильницькі та дискримінаційні дії, в тому числі з причини неприйняття гендерної ідентичності і сексуальної орієнтації людини, є проявами гендерного насильства. Соціальні норми, що закріплюють домінантне ставлення чоловіка та культивують брутальність, можуть провокувати агресивну поведінку хлопчиків. Чекаючи підпорядкування і покірності з боку дівчаток, хлопчики можуть застосовувати до них тиск, примус і силу. Демонструючи свою мужність, вони можуть чіплятися, принижувати та піддавати фізичному і навіть сексуальному насильству слабших і тих, хто не відповідає гендерним нормам, особливо хлопчиків, яких сприймають як таких, що мають гомосексуальну орієнтацію. Гендерне та сексуальне насильство пов'язане з ризиком інфікування ВІЛ.

Дискримінація – це обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі особи за ознакою раси, кольору шкіри, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, політичних, релігійних та інших

переконань, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками.

Дискримінація може мати різні прояви: явні і відкриті – через образливі й такі, що принижують гідність людини, висловлювання, коментарі, жарти, прізвиська і обзивання, виключення з ігор та змагань, а також неявні – через упереджене, нерівне ставлення.

Агресор - це той, хто вдається до агресії, тобто **нападник, загарбник**, що застосовує силу чи примус для досягнення своїх цілей, завдаючи шкоди іншим; у міжнародному праві – країна, що першою застосовує збройну силу проти суверенітету іншої держави, а в психології – суб'єкт деструктивної поведінки, який порушує норми співіснування.

Постраждалі – це загальний термін для осіб, які зазнали шкоди (фізичної, майнової, моральної) внаслідок певної події (злочину, надзвичайної ситуації)

2. Основні завдання щодо формування середовища вільного від насильства та жорстокого поводження з дитиною

2.1. Метою Положення є забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та протидії насильству, створення у закладі освіти атмосфери нульової толерантності до будь-яких проявів жорстокого поводження з дітьми.

2.2. Основними завданнями Положення є:

- запровадження чіткого порядку дій працівників гімназії, спрямованих на унеможливлення насильства, булінгу, дискримінації та жорстокому поводженню з дітьми;
- формування у працівників відповідального ставлення до обов'язку захищати дітей від насильства, булінгу, дискримінації та жорстокості;
- забезпечення оперативного інформування уповноважених органів (Національна поліція, служба у справах дітей та сім'ї) про виявлені будь-яких форм насильства;
- поширення культури ненасильницької комунікації та поваги до гідності дитини.

2.3. Принципи діяльності, які забезпечують системність і результативність роботи:

- принцип ненасильницької комунікації – метод спілкування, який допомагає будувати стосунки на основі співчуття та взаєморозуміння;
- принцип нульової толерантності до будь-яких форм насильства та жорстокого поводження з дітьми - повна нетерпимість та неприпустимість будь-яких проявів насильства (фізичного, сексуального, психологічного, недбалості) щодо дітей, вимагаючи активних дій для захисту дитини та покарання правопорушників, щоб створити безпечне середовище, де кожна дитина захищена; це стратегія захисту дітей від усіх форм шкоди, що включає запобігання, виявлення та реагування на випадки насильства;
- антидискримінаційний підхід - це система принципів, методів та правових норм, спрямованих на запобігання та протидію нерівному ставленню до осіб чи груп за будь-якими ознаками (стать, раса, інвалідність, вік, релігія, сексуальна орієнтація тощо), забезпечуючи рівність прав, рівні можливості, повагу до гідності та рівність перед законом;
- дитиноцентризм – системоутворювальна ідея сучасної освіти, яка передбачає створення оптимальних умов для розвитку і самоактуалізації кожного учня.

2.4. Механізм формування середовища вільного від насильства та жорстокого поводження з дитиною:

- вироблення офіційної позиції закладу освіти щодо усіх форм насильства та інформування про неї всіх учасників освітнього процесу;
- розроблення правил поведінки для всіх учасників освітнього процесу – учнів, батьків, вчителів та інформування про них;

- визначення обов'язків та відповідальності учасників освітнього процесу щодо створення та дотримання безпечної поведінки в закладі освіти;

- проведення інструктажів всім працівникам закладу освіти.

2.5. Превентивні заходи, спрямовані на протидію насильству, булінгу/кібербулінгу, дискримінації та жорстокому поводженню з дітьми:

1) відповідно до ст.30 Закону України «Про освіту» заклад освіти забезпечує на своєму сайті відкритий доступ до публічної інформації та документів, зокрема:

- правила поведінки здобувача освіти в закладі освіти;
- план заходів, спрямованих на запобігання та протидію домашньому насильству та булінгу (цькуванню) в закладі освіти погоджений з територіальним органом поліції;
- порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв та звернень про випадки домашнього насильства та булінгу (цькування) в закладі освіти;
- порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в закладі освіти та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування);
- порядок визначення уповноваженої особи з питань запобігання та протидії булінгу та домашньому насильству із числа працівників закладу;

- контактну інформацію про уповноважену особу, про служби, до яких можна звернутися постраждалим (інформаційний стенд та сайт закладу освіти);

- інформацію про проведення виховної роботи та інформаційно-просвітницьких заходів;

2) систематично проводяться заходи щодо виявлення та реагування на випадки насильству, булінгу/кібербулінгу, дискримінації та жорстокому поводженню з дітьми (Додаток 4);

3) педагоги/персонал Закладу освіти проходять навчання з питань захисту дітей від різних форм насильства та підвищення обізнаності питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;

4) здійснюється моніторинг (анонімне анкетування, діагностичне обстеження, спостереження тощо), оцінка (розгляд на педагогічній нараді) стану діяльності із запобігання насильству в учнівському середовищі та розробка індикаторів безпечного освітнього середовища (відповідно до концепції «Безпечна школа»);

5) учні і батьки здобувачів освіти поінформовані про алгоритм дій у Закладі освіти в разі встановлення/повідомлення про факт насильства тощо.

2.6. Здійснення інформування на сайті закладу освіти, шкільних стендах тощо про:

- цілодобові телефони довіри з питань допомоги жертвам насилля у школі та сім'ї;
- Національної гарячої лінії з питань запобігання насильству;
- Національної гарячої лінії з питань запобігання домашньому насильству;
- Національної дитячої «гарячої лінії»;
- службу у справах дітей, центр соціальних служб тощо;
- працівника ювенальної превенції територіального органу поліції.

2.7. Обов'язкове інформування відповідних органів про випадки, або підозри щодо форм насильства та експлуатації.

2.8. Взаємодія з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання всіх видів насильства відповідно до чинного законодавства.

3. Основні заходи із запобігання та протидії насильству

3.1. Превентивні заходи:

- визначено індикатори безпечного освітнього середовища (Додаток 6);
- розміщення інформаційних матеріалів (плакатів, буклетів) про види насильства, шляхи захисту та контакти служб допомоги на стендах та на офіційному сайті закладу освіти;
- оцінювання ризиків насильства булінгу/кібербулінгу, дискримінації та жорстокого поводження з дітьми в освітньому середовищі Закладу освіти та вжиття заходів для їх

мінімізації;

- врахування ризиків насильства під час прийому на роботу працівників, зокрема проведення співбесід та перевірок відповідно до законодавства;
- заповнення форми первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини (Додаток 1);
- ведення обліку повідомлень про випадки насильства у Журналі реєстрації внутрішніх інцидентів (Додаток 2);
- проведення анонімних опитувань серед вихованців для моніторингу психологічного клімату в колективах (Додаток 3). Заклад освіти здійснює періодичний аналіз реалізації Положення, результативності превентивних заходів та, за потреби, вживає коригувальних дій;
- План заходів із запобігання та унеможливлення насильства, жорстокого поводження з дітьми, протидії булінгу/кібербулінгу (Додаток 4).
- Порядок реагування на випадки насильства, булінгу/кібербулінгу, дискримінації та жорстокого поводження з учнями (Додаток 5).

3.2.Заходи із виявлення та реагування:

- створення доступних та безпечних каналів для повідомлення про випадки насильства (схемка довіри, електронна пошта, контактний телефон відповідальної особи, телефони: національна дитяча гаряча лінія, Національна гаряча лінія із запобігання домашньому насильству, ювенальна превенція району, служба у справах дітей, Центр соціальних служб тощо);
- забезпечення негайного та оперативного реагування на кожне повідомлення (заяву, скаргу) про насильство.

3.3.Заходи з навчання та підвищення обізнаності:

- організація навчальних тренінгів, семінарів для педагогічних працівників з питань розпізнавання ознак насильства, методів ненасильницького спілкування та надання першої психологічної допомоги;
- проведення виховних годин для учнів щодо їхніх прав, способів захисту та безпечної поведінки;
- залучення батьків до просвітницьких заходів (батьківські збори, семінари, розповсюдження інформаційних матеріалів тощо).

4.

Повноваження та відповідальність

4.1. Директор Закладу освіти:

- несе персональну відповідальність за життя і здоров'я, дотримання прав і свобод учнів та працівників;
- забезпечує створення у закладі освіти безпечного освітнього середовища, вільного від насильства та булінгу (цькування), зокрема: затверджує план заходів, спрямованих на запобігання та протидію насильству й булінгу в закладі освіти;
- здійснює заходи, визначені в Типовій програмі унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 4 червня 2025 р. № 658 (Офіційний вісник України, 2025 р., № 53, ст. 3700);
- є відповідальним за реалізацію цього Положення, затверджує його та забезпечує ознайомлення з ним усіх працівників;
- може призначити відповідальну особу за координацію роботи із запобігання та протидії насильству;
- розглядає усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, які сталися у приміщенні, на території академічного ліцею або під час заходів поза його межами, протягом однієї доби з дня надходження, забезпечує опрацювання комісією отриманих повідомлень;
- у разі виявлення ознак насильства та жорстокого поводження з дитиною:

-невідкладно, у строк, що не перевищує одну добу, повідомляє про виявлення ознак насильства та жорстокого поводження з дитиною (в письмовій формі, зокрема за допомогою електронної комунікації) батькам або іншим законним представникам дитини (крім випадків, коли батьки або інші законні представники дитини є кривдниками дитини), уповноваженому підрозділу органу Національної поліції та службі у справах дітей за місцем розташування суб'єкта з одночасним інформуванням про це територіального органу Нацсоцслужби, Державної служби у справах дітей; скликає засідання комісії не пізніше ніж протягом трьох робочих днів з дня отримання повідомлення;

- забезпечує проведення навчальних та профілактичних заходів для дітей, батьків (офіційних представників або осіб, які їх замінюють) та працівників;
- взаємодіє з іншими суб'єктами соціальної роботи для комплексного реагування на випадки насильства;
- інформує батьків учнів та організовує взаємодію з органами управління освітою, закладами охорони здоров'я, соціальної допомоги, психологічними службами для протидії насильству та надання допомоги потерпілим;
- у випадку виявлення насильства та/або жорстокого поводження з дитиною з боку керівника ліцею працівники, батьки, інші законні представники дитини або свідки цього випадку повинні повідомити засновнику суб'єкта або відповідному органу управління, якому підпорядковується суб'єкт;
- у разі відсутності керівника ліцею чи особи, на яку покладено виконання обов'язків керівника ліцею, функції керівника, передбачені цим пунктом, виконує засновник суб'єкта або відповідний орган управління, якому підпорядковується керівник.

4.2. Працівники закладу освіти у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною зобов'язані:

- вжити невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з нею;
- за потреби надати домедичну допомогу, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання дитині екстреної медичної допомоги;
- невідкладно звернутися до органів Національної поліції, повідомити керівнику суб'єкта, батькам або іншим законним представникам дитини у паперовій або електронній формі, крім випадків, коли керівник суб'єкта, батьки або інші законні представники є кривдниками дитини;
- дотримуватися конфіденційності щодо отриманої інформації;
- за застосування щодо учнів самим керівником, педагогом чи іншими співробітником закладу освіти методів виховання та інших дій, пов'язаних з фізичним та/або психологічним насильством, керівник або співробітник може бути звільнений із займаної посади.

4.3. Заступник директора відповідальний за профілактику та протидію насильству та булінгу:

- організовує та контролює освітній процес без дискримінації, пропаганди насильства чи агресії;
- здійснює роботу серед працівників закладу освіти щодо профілактики насильства і навичок його виявлення, запобігання і надання допомоги учасникам конфлікту;
- організовує розгляд випадків насильства та надання допомоги;
- організовує моніторинг навчання, поведінки і соціалізації учнів з особливими освітніми потребами та інших учнів, які через особистісні, сімейні, соціальні та інші чинники мають високий ризик зазнати насильства і дискримінації;
- підтримує зв'язок з батьками учнів, в тому числі через батьківський комітет та класних керівників.

4.4. Вчитель / класний керівник:

- у щоденній роботі з учнями використовує метод дитиноцентризму, засоби і форми

навчання і виховання відповідно до вікових, психологічних і фізичних особливостей учнів;

- неухильно дотримується правил внутрішнього трудового розпорядку, етичних норм у спілкуванні з учнями, батьками, колегами, керівництвом, однаково ставиться до всіх учнів, не допускає дискримінаційних дій;
- формує в учнів навички міжособистісного спілкування, вміння домовлятися і вирішувати конфлікти мирним шляхом;
- здійснює постійний нагляд за колективом учнів для раннього виявлення міжособистісних конфліктів, формування угруповань, ізоляції та цькування замкнених, емоційно нестабільних учнів, в тому числі які мають особливі освітні потреби, особливості розвитку і поведінки, для своєчасного надання допомоги і підтримки;
- не залишає без уваги повідомлення про випадки насильства, спиняє агресивну поведінку, своєчасно обговорює з батьками проблеми в поведінці здобувачів освіти і спільні дії щодо їх подолання;
- розуміють ступінь відповідальності за допущення насильницьких дій, а в разі зіткнення з насильством або спробою його здійснення третьою особою – знають, як діяти, щоб припинити насильство.

Стаття 54. Права та обов'язки педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу

4.4.1. Педагогічні працівники мають право на:

- академічну свободу, включаючи свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну, науково-педагогічну та наукову діяльність, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі;
- доступ до інформаційних ресурсів і комунікацій, що використовуються в освітньому процесі та науковій діяльності;
- справедливе та об'єктивне оцінювання своєї професійної діяльності;
- захист професійної честі та гідності;
- працю у безпечному та здоровому освітньому середовищі;
- участь у громадському самоврядуванні закладу освіти;
- участь у роботі колегіальних органів управління закладу освіти;
- захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.

4.4.2. Педагогічні працівники зобов'язані:

- сприяти розвитку здібностей здобувачів освіти, дбати про їхнє фізичне і психічне здоров'я, брати участь у забезпеченні та розвитку безпечного, здорового та інклюзивного чи спеціального освітнього середовища;
- дотримуватися академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами освіти в освітньому процесі та науковій діяльності;
- дотримуватися педагогічної етики;
- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітнього процесу;
- настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;
- формувати у здобувачів освіти усвідомлення необхідності додержуватися Конституції та законів України, захищати суверенітет і територіальну цілісність України;
- виховувати у здобувачів освіти повагу до державної мови та державних символів України, національних, історичних, культурних цінностей України, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання України та навколишнього природного середовища;
- формувати у здобувачів освіти прагнення до взаєморозуміння, миру, злагоди між

усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами;

- захищати здобувачів освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм фізичного та психологічного насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувача освіти, запобігати вживанню ними та іншими особами на території закладів освіти алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам;
- додержуватися установчих документів та правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, виконувати свої посадові обов'язки.

4.5. Практичний психолог:

- розробляє план заходів по унеможливленню насильства, булінгу (цькуванню) та жорстокому поводженню з дітьми у закладі освіти;
- здійснює реалізацію розвивальних, профілактичних, просвітницьких програм;
- сприяє формуванню у здобувачів освіти відповідальної і безпечної поведінки в ситуаціях ризику, навичок здорового способу життя;
- здійснює роботу з постраждалими від насильства дітьми;
- формує небайдуже ставлення здобувачів освіти до постраждалих дітей;
- у випадку насильства діє відповідно до порядку і алгоритмів дій, встановлених в закладі освіти;
- надає психологічну допомогу учасникам конфліктної ситуації, дотримується конфіденційності і зберігає у таємниці всі особисті відомості про учасників конфлікту.

4.6. Соціальний педагог:

- сприяє формуванню у здобувачі в освіти відповідальної поведінки, культури здорового способу життя, збереженню репродуктивного здоров'я;
- сприяє запобіганню конфліктних ситуацій, що виникають під час освітнього процесу;
- здійснює розроблення та проведення профілактичних, інформаційно-освітніх заходів у закладі освіти з метою захисту прав і свобод, формування у дітей ціннісних життєвих навичок та моделей поведінки;
- інформує учасників освітнього процесу щодо контактних даних національної поліції, психологів, медиків, гарячих ліній, куди вони можуть звертатися, якщо стали жертвами або свідками булінгу;
- бере участь у наданні допомоги постраждалим від насильства та іншим сторонам булінгу;
- сприяє захисту прав здобувачів освіти від будь-яких видів і форм насильства, представляє їхні інтереси у правоохоронних і судових органах тощо.

4.7. Технічний персонал:

- не повинен допускати учнів у технічні приміщення (підвали, комори, бойлерні, гаражі) та інші «затишні» місця (під сходові клітини, тамбури, віддалені ділянки території закладу освіти), де можуть відбутися насильницькі дії;
- виявивши здобувачів освіти у таких місцях, повідомляють чергового про перебування у даному місці учня і стежать, щоб вони їх залишили;
- під час прибирання й технічного обслуговування туалетних кімнат та спортивних роздягалень звертають увагу на поведінку учнів і за підозри на вчинення насильницьких дій, негайно повідомляють черговому вчителю або адміністрації;
- ставши свідками конфліктної ситуації мають діяти відповідно до порядку, встановленого в закладі освіти.

4.8. Батьки здобувачів освіти:

- виховують у дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих;
- поважають гідність, права, свободи і законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу;

- дбають про фізичне і психічне здоров'я дитини, сприяють розвитку її здібностей, формують навички здорового способу життя;
- формують у дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні, мирі та злагоді між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами, представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану;
- особистим прикладом доводять повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності;
- сприяють у проведенні розслідування щодо випадків булінгу (цькування) та насильства;
- неухильно виконують рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) та інших випадків насильства, що сприятиме покращенню виправлення ситуації.

4.8.1. Батьки здобувачів освіти мають право:

- захищати відповідно до законодавства права та законні інтереси здобувачів освіти;
- брати участь у громадському самоврядуванні закладу освіти, зокрема обирати і бути обраними до органів громадського самоврядування закладу освіти;
- завчасно отримувати інформацію про всі заплановані у закладі освіти та позапланові педагогічні, психологічні, медичні, соціологічні заходи, дослідження, обстеження, педагогічні експерименти та надавати згоду на участь у них дитини;
- подавати керівнику закладу освіти (у разі вчинення жорстокого поводження з дитиною керівником закладу освіти - засновнику закладу освіти та/або уповноваженому ним органу (особі) усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною, а також стосовно інших учасників освітнього процесу, вимагати невідкладного (протягом однієї доби з моменту надходження) реагування на такі випадки.

4.8.2. Батьки здобувачів освіти зобов'язані:

- виховувати у дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих і довкілля;
- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу;
- дбати про фізичне і психічне здоров'я дитини, сприяти розвитку її здібностей, формувати навички здорового способу життя;
- формувати у дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні, мирі та злагоді між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами, представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану;
- настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;
- формувати у дітей усвідомлення необхідності додержуватися Конституції та законів України, захищати суверенітет і територіальну цілісність України;
- виховувати у дитини повагу до державної мови та державних символів України, національних, історичних, культурних цінностей України, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання України;
- дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, а також умов договору про надання освітніх послуг (за наявності);
- сприяти створенню та розвитку в закладі освіти безпечного, здорового та інклюзивного чи спеціального освітнього середовища.

4.9. Здобувачі освіти мають право на:

- свободу творчої, спортивної, оздоровчої, культурної, просвітницької, наукової і

науково- технічної діяльності тощо;

- безпечне, здорове та інклюзивне чи спеціальне освітнє середовище;
- повагу людської гідності;
- захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь- яких форм насильства та експлуатації, булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувачам освіти;
- отримання соціальних та психолого-педагогічних послуг як особа, яка постраждала від насильства та булінгу (цькування), стала його свідком або вчинила булінг (цькування), інші форми і прояви насильства і дискримінації;
- особисту або через своїх законних представників участь у громадському самоврядуванні та управлінні закладом освіти.

Здобувачі освіти зобов'язані:

- поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;
- відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я та здоров'я оточуючих;
- дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку закладу освіти;
- повідомляти керівництво закладу освіти про факти булінгу (цькування) та інші форми й прояви насильства і дискримінації стосовно здобувачів освіти, педагогічних працівників та інших осіб, які залучені до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб.

Здобувачам освіти заборонено приносити до Закладу освіти:

- зброю та її імітації — вогнепальна, пневматична й холодна (ножі, луки, арбалети, кастети, нунчаки тощо), а також макети, муляжі й іграшки, що імітують зброю;
- боєприпаси, вибухові та піротехнічні предмети;
- спеціальні засоби та пристрої самооборони - газові балончики, електрошокери, пристрої для відстрілу гумових куль, кайданки, гумові та пластикові кийки;
- інструменти та обладнання, які можуть становити небезпеку (молотки, викрутки, дрилі, пили, газові пальники);
- легкозаймисті речовини;
- наркотичні й психотропні речовини, алкоголь;
- тютюнові вироби, електронні сигарети, пристрої для споживання тютюну без горіння;
- енергетичні напої та інші небезпечні речовини.

5. Механізм повідомлення та реагування про факти або підозри на вчинення насильства чи жорстокого поводження з дітьми

5.1. Заклад освіти забезпечує функціонування різних способів отримання повідомлень про можливі випадки насильства:

- усні та письмові звернення до директора, відповідальної особи;
- електронні листи на офіційну пошту закладу освіти;
- повідомлення через скриньку довіри.

5.2. Усі повідомлення, незалежно від форми подання, реєструються відповідальною особою або директором у Журналі реєстрації внутрішніх інцидентів.

5.3. Директор закладу освіти розглядає повідомлення протягом однієї доби відповідно механізму реагування на отримане повідомлення (Додаток 5).

5.4. У разі підтвердження інформації про насильство, директор невідкладно, але не пізніше однієї доби, письмово повідомляє:

- уповноважений підрозділ органу Національної поліції;
- службу у справах дітей за місцем проживання/перебування дитини;
- одного з батьків або законних представників дитини (крім випадків, коли вони є ймовірними кривдниками).

6. Вимоги до працівників та політика найму

6.1. Відповідно до статті 10 Закону України “Про охорону дитинства”, до роботи з дітьми в закладі освіти не допускаються особи, інформацію про яких внесено до Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи.

6.2. Під час працевлаштування кандидатів на посади, що передбачають контакт з дітьми, проводиться співбесіда, яка може включати питання ситуаційного характеру щодо реакції на прояви агресії та жорстокості з метою виявлення схильності до насильницької поведінки.

7. Правила безпечної взаємодії з дітьми

7.1. Працівники закладу освіти повинні уникати фізичного контакту з дитиною, якщо вона не є необхідною для освітнього процесу (наприклад, на фізичній культурі або контактних іграх на класних годинах/святках).

7.2. Якщо фізичний контакт є необхідним, він має відбуватися коректно, за згодою дитини (якщо дозволяє вік) та, по можливості, у присутності інших осіб або в приміщенні з вільним доступом.

7.3. Неприпустимою є будь-яка поведінка працівників, що може бути розцінена як приниження, залякування, образа дитини, включно з підвищенням голосу, образливими коментарями чи покараннями.

8. Особа, яка зазнала насильства

8.1. Особисто повідомляє працівнику/працівникам закладу освіти будь-яким зручним для неї способом.

8.2. Повідомляє батькам.

Будь-хто з учнів, які опинилися свідками або дізналися про випадок:

- особисто повідомляє працівнику закладу освіти, якому довіряє, черговому вчителю, адміністратору або інформує працівників закладу освіти у будь-який інший спосіб.

Один з батьків постраждалого/родич:

- звертається (усно, письмово, за допомогою електронних комунікацій) до класного керівника, відповідального заступника директора, директора закладу освіти.

Будь-хто з батьків, які стали свідками або дізналися про випадок:

- розбороняє учасників (без застосування фізичної сили, яка може завдати шкоди учасникам конфлікту), за необхідності кличе на допомогу інших працівників закладу освіти;
- повідомляє класному керівнику, відповідальному заступнику директора, директору закладу освіти.

Будь-який працівник закладу освіти, який став свідком або дізнався про випадок насильства має негайно втручатися з метою припинення насильства:

- розбороняє учасників (без застосування фізичної сили, яка може завдати шкоди учасникам конфлікту);
- за необхідності кличе на допомогу будь-якого працівників закладу освіти;

- інформує класного керівника, заступника директора, а за їхньої відсутності чергового адміністратора.

9. Надання першої допомоги особі, яка зазнала насильства

Будь-який працівник закладу освіти, учень, хтось із батьків, хто опинився свідком або дізнався про випадок:

- надає першу домедичну допомогу;
- викликає медичного працівника закладу освіти або супроводжує потерпілого в медичний кабінет.

9.1. У випадку загрози життю і здоров'ю потерпілого:

Медичний працівник, представник адміністрації закладу освіти, а за їхньої відсутності – будь-хто з працівників закладу освіти:

- викликає швидку медичну допомогу;
- надає першу допомогу;
- повідомляє батькам потерпілого учня.

10. Алгоритм дій працівників у разі виявлення ознак насильства або в разі підозри на жорстоке поводження з дитиною або в разі отримання повідомлення про булінг, кібербулінг

Працівник Закладу який є свідком будь-якої форми насильства негайно зупиняє насильницькі дії.

Класний керівник, а за його відсутності – черговий адміністратор:

- 1) забезпечує безпеку дитині, у разі необхідності надає домедичну допомогу (у межах наявних знань і можливостей) та/або ініціює виклик екстрених служб;
- 2) фіксує факт (обставини, ознаки, ушкодження, поведінкові прояви, свідки), кому і як повідомляє (послідовність, періоди, невідкладність, способи і формат);
- 3) розмовляє з потерпілим, кривдником, свідками (за необхідності з залученням психолога закладу освіти);
- 4) інформує про випадок заступника директора, відповідального за попередження та протидію насильству або директора закладу;
- 5) повідомляє батькам потерпілого і кривдника, зважаючи на ситуацію, характер і наслідки випадку.

У повідомленні батькам, необхідно враховувати, що це може поставити потерпілого або кривдника в ситуацію загрози застосування насильства щодо нього або нанесення йому іншої шкоди з боку батьків.

Практичний психолог, соціальний педагог:

- консультують класного керівника, відповідального заступника директора і беруть участь у розборі випадку.

Заступник директора, відповідальний за напрямок профілактики та протидії насильству:

- розглядає повідомлення про насильство, скарги і заяви учнів, батьків, працівників закладу освіти в зв'язку з насильством;
- реєструє інформацію про випадок насильства в журналі (електронній базі даних);
- ставить до відома директора закладу освіти;
- бере участь в розборі випадку, розмовляє з учасниками, батьками, працівниками закладу освіти;
- організовує роботу комісії з розбору випадку.

Директор, а за відсутності – заступник директора:

- розглядає повідомлення про насильство, скарги і заяви учнів, батьків, працівників закладу освіти в зв'язку з насильством;

- забезпечує проведення розбору кожного випадку насильства;
- залежно від ситуації, характеру і наслідків випадку:
 - проводить бесіду з учасниками насильства, батьками;
 - доручає провести розбір випадку класному керівнику, відповідальному заступнику або спеціальній комісії або раді з профілактики та розглядає їх висновки та рекомендації;
 - приймає рішення про виховні та дисциплінарні заходи щодо кривдника;
 - негайно інформує вищий орган управління освітою, правоохоронні органи про виявлений випадок булінгу, випадок насильства, що спричинило тяжкі наслідки для потерпілого, випадок, пов'язаний з сексуальним насильством.

11. Комісія з розбору випадку насильства:

- члени комісії розмовляють з постраждалим, кривдником, свідками, батьками, працівниками закладу освіти;
- аналізує стан учасників, ситуацію в цілому та її наслідки;
- дає рекомендації з надання допомоги учасникам та прийняття виховних, дисциплінарних та профілактичних заходів;
- робить висновок щодо кваліфікації випадку булінгу.

12. Надання допомоги, виховні та дисциплінарні заходи, завершення випадку

ДИРЕКТОР:

- забезпечує реалізацію виховних і дисциплінарних заходів стосовно учасників насильства;
- забезпечує проведення моніторингу виявлення, реєстрації та реагування на всі випадки насильства.

КЛАСНИЙ КЕРІВНИК:

- спостерігає за станом учасників насильства, розмовляє з ними, їхніми батьками;
- за необхідності надання допомоги учасникам залучає психолога, соціального педагога;
- здійснює виховні заходи;
- інформує відповідального заступника директора про результати цих заходів і наданої допомоги;
- проводить (за необхідності спільно з психологом, соціальним педагогом) обговорення випадку, роз'яснювальну та профілактичну роботу в класі.

ПРАКТИЧНИЙ ПСИХОЛОГ:

- оцінює психологічний стан потерпілого, кривдника, свідків, надає їм психологічну допомогу;
- консультує класного керівника, інших учителів і працівників закладу освіти з тактики поведінки щодо учасників насильства і проведення роз'яснювальної та профілактичної роботи у класі і у закладі освіти в цілому;
- за потреби самостійно або спільно з класним керівником або відповідальним заступником директора організовує обговорення випадку чи профілактичну бесіду з класом;
- консультує батьків, за наявності показань рекомендує звернутися по психологічну, медичну і соціальну допомогу до інших установ;
- здійснює моніторинг психологічного стану учасників, інших учнів класу;
- за необхідності проводить консультування, організовує тренінги, розмовляє з батьками.

СОЦІАЛЬНИЙ ПЕДАГОГ:

- координує надання допомоги учням різними фахівцями (психологом, соціальним працівником, медичним працівником, юристом тощо) і службами;

- взаємодіє з батьками учнів;
- проводить профілактичні заходи в даному колективі.

ЗАСТУПНИК ДИРЕКТОРА, ВІДПОВІДАЛЬНИЙ ЗА НАПРЯМОК ПРОФІЛАКТИКИ ТА ПРОТИДІЇ НАСИЛЬСТВУ:

- контролює надання допомоги учасникам насильства і прийняття щодо них виховних і дисциплінарних заходів та інформує про це директора закладу освіти;
- інформує кривдника (і його батьків) про вжиті щодо нього дисциплінарні заходи;
- реєструє здійснені заходи (виховні та дисциплінарні) за кожним випадком насильства в журналі (друкованому або електронному) і інформує директора закладу освіти.

13. Положення про захист персональних даних учасників конфліктної ситуації:

Інформація про постраждалих дітей (або ініціаторів конфлікту чи свідків) є конфіденційною. Заборонено її передача третім особам без правових підстав, окрім випадків, передбачених законодавством, або без згоди батьків (законних представників).

Документи щодо розгляду випадків насильства, булінгу/кібербулінгу, дискримінації та жорстокому поводженню з дітьми зберігаються у секретаря комісії з урахуванням вимог конфіденційності.

14. Прикінцеві положення.

14.1. Це Положення набуває чинності з моменту його затвердження наказом директора Закладу освіти.

14.2. Положення Закладу освіти затверджується на педраді і є обов'язковим до виконання усіма учасниками освітнього процесу.

14.3. Порядок ознайомлення всіх учасників освітнього процесу з Положенням про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми:

- педагогічних і непедагогічних працівників шляхом ознайомлення з відповідним наказом та особистим підписом;
- учнів (з урахуванням віку), батьків (законних представників) шляхом розміщення на вебсайті закладу освіти, під час батьківських зборів, класних годин, інформаційних заходів тощо.

14.4. Контроль за виконанням вимог Положення покладається на керівника Закладу освіти.

14.5. Порядок внесення змін і доповнень до Положення готується з урахуванням змін законодавства, результатів моніторингу або аналізу реалізації Положення результативності преієвентивних заходів. Проект документу зі змінами попередньо обговорюється на засіданні педагогічної ради, затверджуються наказом керівника закладу освіти.

14.6. Положення застосовується у взаємозв'язку з іншими внутрішніми актами закладу освіти (статут, правила внутрішнього розпорядку, правила поведінки учнів, положення про психологічну службу, політика захисту персональних даних тощо).

Форма первинного повідомлення
про підозру на випадок насильства щодо дитини

(найменування закладу освіти)

Дата події або виявлення: ____ 20__ р.

1. Інформація про дитину:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

вік дитини: _____

соціальний статус (за потреби): ☐ дитина з інвалідністю; ☐ дитина-сирота; ☐ дитина, позбавлена батьківського піклування; ☐ інше: _____

2. Інформація про особу, яка повідомляє:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

найменування посади: _____

контактний номер телефону: _____

Опис ситуації: _____

(зазначити максимально докладно, що сталося, коли, де, хто був присутній)

3. Інформація про ознаки насильства/поведінку дитини:

☐ тілесні ушкодження;

☐ страх, уникання контакту;

☐ розповіді про образи/тиск;

☐ інше: _____

4. Інформація про вжиті заходи (на момент заповнення):

☐ поінформовано відповідальну особу закладу;

☐ поінформовано батьків/інших законних представників;

☐ поінформовано службу у справах дітей;

☐ поінформовано уповноважений підрозділ органів Національної поліції;

☐ інше: _____

(підпис особи, яка заповнює первинне повідомлення)

(дата)

ЖУРНАЛ БЕЗПЕКИ
реєстрації внутрішнього інциденту

Порядковий номер	Інформація про спосіб отримання повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини (звернення (повідомлення): усне/письмове)	Прізвище, ім'я дитини	Тип ситуації *	Заходи реагування	Результат**	Підпис відповідальної особи

*Зазначається факт про фізичне/психологічне насильство/булінг/спробу втечі/інше. Заходи реагування. Результат.

**Зазначається, чи поінформовано органи, надано допомогу, припинено контакт тощо.

АНКЕТА
анонімного опитування для дітей

1. Чи почувався (почувалася) ти в безпеці під час перебування у закладі?
☐ так, завжди;
☐ інколи;
☐ ні.

2. Як до тебе ставилися дорослі?
☐ з повагою;
☐ байдуже;
☐ іноді грубо або несправедливо.

3. Чи були випадки, коли хтось із працівників закладу освіти, інших залучених фахівців або дітей тебе лякав, ображав або погрожував?
☐ так;
☐ ні.

4. Чи знаєш ти, до кого можна звернутися за допомогою?
☐ так;
☐ ні.

5. Що б ти хотів (хотіла) покращити для того, щоб було безпечніше? (відкрите поле)

**План заходів
із запобігання та унеможливлення насильства, жорстокого поводження з дітьми,
протидії булінгу, кібербулінгу, дискримінації
на 2025-2026 навчальний**

№ з/п	Назва заходу	Термін виконання	Відповідальні
1	Опрацювати нормативно-правові документи щодо профілактики негативних проявів в учнівському середовищі	серпень, вересень	Адміністрація, педагогічні працівники
2	Наради з працівниками Закладу освіти з профілактики домашнього насилля, насильства за ознакою статі (за потребою)	за потребою	адміністрація
3	Розміщення на сайті гімназії: нормативних документів, матеріалів із протидії та профілактики насильства, булінгу/кібербулінгу, дискримінації. Оформлення тематичного стенду. Алгоритм дій у разі виявлення ознак чи фактів, що можуть вказувати на вчинення домашнього насильства щодо дитини.	вересень	ЗНВР, ЗВР, практичний психолог, соціальний педагог
4	Ознайомлення працівників закладу з Типовою програмою унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, затвердженої Кабінетом Міністрів України 4 червня 2025 р. № 658, Положенням про унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми у закладі та планом заходів на навчальний рік	28 серпня 2025 року	директор, практичний психолог
5	Проводити профілактично-просвітницькі заходи з профілактики булінгу (цькування), жорстокої та протиправної поведінки, конфліктів в учнівських та педагогічних колективах	протягом року	класні керівники 1-11 класів, практичний психолог, соціальний педагог
6	Проведення бесіди з роз'яснення неповнолітнім права на їх звернення до відповідних органів та установ з питань вчинення стосовно них домашнього насильства або реальної загрози його вчинення.	Жовтень	класні керівники 1-11 класів, практичний психолог, соціальний педагог
7	Брати участь педагогічним працівникам у семінарах, нарадах, тренінгах щодо протидії булінгу, насильству.	Постійно	педагогічні працівники
8	Виготовлення і розповсюдження буклетів серед учнів щодо недопущення насильства, алгоритму дій при випадках жорстокого поводження з ними з телефонами довіри.	Листопад 2025	Органи учнівського самоврядування, практичний психолог, соціальний педагог
9	Провести День толерантності (16 листопада)	17-18.11.2025	педагог-організатор, соціальний педагог, психолог
10	Підготовка рекомендацій для працівників гімназії:	вересень	соціальний педагог,

	- нормативні документи із запобігання та протидії домашнього насилля, насильства за ознакою статі; - з розпізнавання ознак домашнього насилля, насильства за ознакою статі, форми, причини і наслідки домашнього насилля, види та способи одержання допомоги постраждалими особами		заступник директора з ВР
11	Провести Всеукраїнський тиждень з протидії булінгу	згідно наказу відділу освіти	заступник директора з ВР, практичний психолог, класні керівники, педагог-організатор
12	Проведення анкет серед учнів, опитувань щодо відношення до насильства та виявлення булінгу	протягом року	соціальний педагог
13	Проведення заходів до Міжнародного дня ненасилля (02.10.)	02.10.25	заступник директора з ВР, класні керівники, педагог-організатор
14	Проведення кампанії «16 днів проти насильства»	листопад 2025	практичний психолог, соціальний педагог, класні керівники
15	Бесіди (консультації, педконсилиуми) з класними керівниками за результатами проведення психодіагностичних досліджень (надання рекомендацій)	протягом року	соціальний педагог, практичний психолог
16	Провести загальношкільні батьківські збори на тему: «Права і обов'язки батьків щодо дітей. Відповідальність за неналежне виконання батьківських обов'язків».	Вересень-жовтень 2025	заступник директора з ВР, класні керівники
17	Проводити системну роботу з педагогами закладу освіти, батьками та учнями на тему «Школа дружня до дитини», «Види насильства, протидія насильству», «Відповідальність за булінг/кібербулінг».	протягом року	соціальний педагог, практичний психолог
18	Залучення органів учнівського самоврядування до проведення інформаційних і культурно-просвітницьких заходів з питань попередження насильства в сім'ї, булінгу/кібербулінгу, дискримінації та протидії торгівлі людьми (відеороліки, буклети тощо).	Постійно	педагог-організатор
19	Індивідуальні консультації учнів з питань: - відносини з ровесниками; - відносини з протилежною статтю; - відносини з вчителями; - проблеми особистісного зростання; - відносини з батьками...	за потребою	адміністрація, практичний психолог, соціальний педагог
20	Контроль за поведінкою учнів під час перерв, та контроль відвідування занять.	постійно	адміністрація, класні керівники
21	Співпрацювати з фахівцями служби у справах дітей, ювенальної, соціальної служби для сім'ї, дітей та молоді щодо профілактичної роботи з питань попередження булінгу (цькуванню) та насильству	постійно	заступник директора з ВР, педагог-організатор, соціальний педагог

22	Тематичні зустрічі здобувачів освіти із інспекторами з ювенальної превенції з метою проведення просвітницької роботи щодо запобігання булінгу (цькуванню), жорстокості, дискримінації в учнівському середовищі	постійно	заступник директора з ВР, педагог-організатор, соціальний педагог
23	Конкурс дитячої творчості «Світ без насильства».	листопад, грудень	вчителі образотворчого мистецтва
24	Виявлення учнів, схильних до правопорушень (шляхом спостережень, анкетувань, опитувань...)	протягом року	заступник директора з ВР, практичний психолог, соціальний педагог, класні керівники, педколектив
25	Ознайомити учнів, батьків з нормативними документами щодо організації освітнього процесу в Закладі освіти	вересень	адміністрація, класні керівники 1-11 класів
26	Розміщення та оновлення інформаційних матеріалів щодо профілактики булінгу, насильства на сайті Закладу освіти та на стенді	вересень	практичний психолог, соціальний педагог
27	Поновлення інформаційних куточків для учнів із переліком організацій, до яких можна звернутися у випадках насильства, булінгу/кібербулінгу, дискримінації та правопорушень, з номерами телефонів довіри	до 01.09	адміністрація, практичний психолог, соціальний педагог
28	Провести День захисту дітей	20.11.2025	заступник директора з ВР, класні керівники, практичний психолог, соціальний педагог
29	Робота консультативного пункту «Скринька довіри»	протягом року	педагог-організатор, практичний психолог, соціальний педагог
30	Проведення для учнів 1-11 класів закладів загальної середньої освіти виховних годин з питань попередження насильства в сім'ї на тему: «Життя – найдорожча цінність».	вересень 2025	класні керівники, практичний психолог, соціальний педагог
31	Тренінгові заняття згідно планів психолога і соціального педагога	протягом року	практичний психолог, соціальний педагог
32	Опрацювати правила та обов'язки здобувачів освіти, батьків, правила користування мережею Інтернет, щоб зменшити ризик булінгу/кібербулінгу, дискримінації	вересень, жовтень	класні керівники 1-11 класів
33	Тренінгове заняття «Конфлікт. Шляхи подолання конфліктів»	Жовтень	Практичний психолог, соціальний педагог, класні керівники 5-11 класів

34	Перегляд відеороликів з проведенням бесіди обговорення із запобігання та протидії домашнього насилля, насильства за ознакою статі	протягом року	Класні керівники 1-11 класів
35	Проведення з учнями 5-9 класів закладів загальної середньої освіти бесід, круглих столів на тему: «Що робити, коли тебе ображають дорослі», «Насильство в сім'ї та як його уникнути».	I семестр	Класні керівники
36	Надавати практичну допомогу у проведенні виховних годин, тренінгів в класних колективах з питань попередження домашнього насильства.	за потребою	соціальний педагог, практичний психолог
37	Розміщення на сайті інформації «Дізнайся про свої права в цифровому середовищі» з рекомендаціями Ради Європи щодо поваги, захисту та здійснення прав дитини в цифровому середовищі для дітей та молоді	жовтень	практичний психолог, педагог-організатор
38	Заходи в рамках акції «16 днів проти насильства»	згідно наказу відділу освіти	соціальний педагог, практичний психолог, педагог-організатор, класні керівники 1-11 класів
39	Рекомендації для класних керівників щодо профілактики насильства, дискримінації, жорстокості в класних колективах	листопад	заступник директора з ВР, соціальний педагог
40	Провести нараду з питань профілактики насильства і жорстокості серед учнів	квітень 2026	заступник директора з ВР
41	Тренінг «Протидія виявам насильства в учнівському середовищі»	грудень	практичний психолог, класні керівники 6-8 класів
42	Година спілкування на тему «Закон і ми», «Мої права та обов'язки»	грудень	класні керівники 6-11 класів
43	Година спілкування на тему «Культура спілкування в Інтернеті» (попередження кібербулінгу)	лютий	класні керівники 5-8 класів
44	Година спілкування на тему: «Моя поведінка в конфлікті / небезпечній ситуації»	березень	класні керівники 7-8 класів
45	Ранкові зустрічі з метою формування навичок дружніх стосунків здобувачів освіти	упродовж року	класні керівники початкових класів
46	Індивідуальні консультації з батьками щодо профілактики булінгу, будь-яких форм насильства	протягом року	заступник директора з ВР, практичний психолог, соц. педагог, кл. керівники 1-11 кл
47	Моніторинг безпечності та комфортності закладу освіти та освітнього середовища шляхом опитування, анкетування та вжиття відповідних заходів реагування на виявленні випадки булінгу (цькування), дискримінації та жорстокому поводженню з дитиною	жовтень, квітень-травень	директор, практичний психолог, соціальний педагог, педагог-організатор

48	У разі виявлені фактів насильства над дітьми негайно надавати інформації відповідним правоохоронним органам.	за потребою	директор
49	Провести батьківські збори на тему: «Взаємодія сім'ї і школи – запорука успішного навчання і виховання. Єдині вимоги у вихованні».	грудень-січень	заступник директора з ВР, класні керівники 1-11 класів
50	Пропагандувати під час освітнього процесу формування навичок здорового способу життя серед дітей та молоді, запровадження високої педагогічної культури, толерантного ставлення до дітей.	постійно	педколектив
51	Організовувати і проводити просвітницьку та роз'яснювальну роботу серед членів сім'ї, де виникає реальна загроза вчинення насильства в сім'ї .	за потребою	класні керівники

ПОРЯДОК
реагування на випадки насильства, булінгу/кібербулінгу, дискримінації та
жорстокого поводження з учнями Запорізького академічного ліцею № 107
Запорізької міської ради

1. Загальні положення

1.1. Цей Порядок визначає механізм реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з учнями у Запорізькому академічному ліцеї № 107.

1.2. У цьому Порядку терміни вживаються у значеннях, наведених у Сімейному кодексі України, законах України «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», інших нормативно-правових актах.

2. Заходи реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з учнями

2.1. Працівники ліцею, яким стало відомо про учня/ученицю, який/яка постраждав/ла від насильства, булінгу (цькування), дискримінацію, агресивну поведінку під час конфлікту та жорстокого поводження зобов'язані:

- за можливості вжити невідкладних заходів для припинення насильства та жорстокого поводження з нею;

- у разі потреби надати учню домедичну допомогу (у разі виявлення учня особами, які за своїми службовими обов'язками повинні володіти основними практичними навичками з рятування та збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані, та відповідно до закону зобов'язані здійснювати такі дії та заходи), викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання учню екстреної медичної допомоги;

- у разі потреби повідомити в усній формі, а у строк, що не перевищує однієї доби – у письмовій формі (в тому числі із застосуванням засобів електронної комунікації) уповноваженому підрозділу органу Національної поліції та службі у справах дітей за місцем розташування Ліцею;

- невідкладно повідомити директора ліцею, батьків або інших законних представників дитини (за допомогою телефонного зв'язку або у інший спосіб швидкої передачі інформації) крім випадків, коли батьки або інші законні представники є кривдниками дитини;

- повідомити Департамент освіти Запорізької міської ради у випадку виявлення насильства та жорстокого поводження з учнем зі сторони директора Ліцею;

- зареєструвати звернення учня у Журналі реєстрації інциденту та написати протокол первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини.

2.2. Дії педагогічних працівників щодо реагування на звернення учня з кібербулінгу:

- невідкладно повідомити про це директора Ліцею, батьків або інших законних представників дитини (за допомогою телефонного зв'язку або у інший

спосіб швидкої передачі інформації) крім випадків, коли батьки або інші законні представники є кривдниками дитини;

- допомогти учню зафіксувати електронні докази;
- зберегти скриншоти;
- зареєструвати звернення учня у Журналі реєстрації інциденту та написати протокол первинного повідомлення про підозру на випадок насильства/кібербулінгу щодо дитини.

2.3. Дії педагогічних працівників щодо реагування на звернення учня з дискримінації:

- невідкладно повідомити про це директора Ліцею, батьків або інших законних представників дитини (за допомогою телефонного зв'язку або у інший спосіб швидкої передачі інформації) крім випадків, коли батьки або інші законні представники є кривдниками дитини;
- зареєструвати звернення учня у Журналі реєстрації інциденту та написати протокол первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини;
- проаналізувати ситуацію (зібрати відомості від сторін, на яких впливає дискримінаційна ситуація, дані про релевантні законодавчі норми, правила);
- визначити сторін проблеми: хто є її сторонами і чи є щодо цих осіб або груп осіб упередження;
- виявити потреби сторін (обговорення, опитування, дослідження, консультації, співбесіди, круглі столи тощо) для того, щоби виявити та врахувати позиції різних осіб чи груп;
- розробити варіанти рішення: сформулювати декілька альтернативних варіантів вирішення ситуації/проблеми, пересвідчитись, чи були враховані потреби та інтереси всіх сторін, проаналізувати впливи і ризики та обрати оптимальне рішення;
- провести моніторинг та оцінку результатів, які допоможуть виміряти ефективність обраного шляху вирішення проблеми.

3. Директор Ліцею:

- здійснює заходи, визначені в «Положенні про запобігання та протидію насильству та жорстокому поведженню з дітьми у Ліцеї №107»;
- розглядає усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства та жорстокого поведження з учнями ліцею (далі – Повідомлення) протягом однієї доби з дня надходження;
- у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поведження з учнем, невідкладно, у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє про це батьків або інших законних представників дитини (крім випадків, коли батьки або інші законні представники дитини є кривдниками дитини), письмово повідомляє уповноважений підрозділ органу Національної поліції та службу у справах дітей, а також вживає заходів відповідно до Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поведження, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах» (Офіційний вісник України, 2020 р., № 57, ст. 1779);
- скликає засідання комісії з розгляду випадку насильства та жорстокого поведження з учнями (далі – комісія) не пізніше ніж упродовж трьох робочих днів з дня отримання Повідомлення.

клад комісії, права та обов'язки її членів

4.1. Комісія виконує свої обов'язки на постійній основі.

Склад комісії формується з урахуванням основних завдань комісії та затверджується директором ліцею.

Комісія складається з голови, заступника голови, секретаря та не менше ніж п'яти її членів.

До складу комісії входять працівники ліцею, зокрема, за наявності, педагогічні працівники, практичний психолог та соціальний педагог, а також представники служби у справах дітей та центру соціальних служб.

До участі в засіданні комісії за згодою залучаються батьки або інші законні представники учня.

4.2. Головою комісії є директор ліцею.

Голова комісії організовує її роботу і відповідає за виконання покладених на комісію завдань, головує на її засіданнях та визначає перелік питань, що підлягають розгляду. Голова комісії визначає функціональні обов'язки кожного члена комісії. У разі відсутності голови комісії його обов'язки виконує заступник голови комісії. У разі відсутності голови комісії та заступника голови комісії обов'язки голови комісії виконує один із членів комісії, який обирається комісією за поданням її секретаря. У разі відсутності секретаря комісії його обов'язки виконує один із членів комісії, який обирається за поданням голови комісії або заступника голови комісії.

4.3. Секретар комісії забезпечує підготовку проведення засідань комісії та матеріалів, що підлягають розгляду на засіданнях комісії, ведення протоколу засідань комісії.

4.4. Член комісії має право:

- ознайомлюватися з матеріалами, що стосуються випадку насильства та жорстокого поводження з учнями, брати участь у їх перевірці;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються; – брати участь у прийнятті рішення шляхом голосування;
- висловлювати окрему думку усно або письмово;
- вносити пропозиції до порядку денного засідання комісії.

4.5. Член комісії зобов'язаний:

- особисто брати участь у роботі комісії;
- обов'язково дотримуватися конфіденційності, не допускаючи розголошення даних стороннім особам, що стали відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб;
- виконувати в межах, передбачених законодавством та посадовими обов'язками, доручення голови комісії;
- брати участь у голосуванні.

5. Порядок роботи комісії

Метою діяльності комісії є припинення випадків насильства та жорстокого поводження з учнями у Ліцеї; відновлення та нормалізація стосунків, створення сприятливих умов для подальшого перебування учнів у Ліцеї; з'ясування причин, які призвели до випадку насильства та жорстокого поводження, та вжиття заходів для усунення таких причин; оцінка потреб сторін насильства та жорстокого поводження з дітьми в соціальних та психолого-педагогічних послугах та забезпечення таких послуг; рекомендувати добровільне проходження особами, які вчинили насильство та жорстоке поводження з учнем, стали свідком або постраждали від насильства та жорстокого поводження, відповідної програми для

таких осіб; розроблення змін до положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поведженню з дітьми .

6. Діяльність комісії здійснюється на принципах:

- законності;
- верховенства права;
- поваги та дотримання прав і свобод людини;
- неупередженого ставлення;
- відкритості та прозорості;
- конфіденційності та захисту персональних даних;
- невідкладного реагування;
- комплексного підходу до розгляду випадку насильства та жорстокого поведження з учнями;
- нетерпимості насильства та жорстокого поведження з учнями та визнання його суспільної небезпеки.

7. До завдань комісії належать:

7.1. Збір інформації щодо обставин випадку насильства, булінгу/кібербулінгу, дискримінації та жорстокого поведження з учнем, зокрема пояснень сторін насильства та жорстокого поведження з учнем, батьків або інших законних представників учня, який вчинив насильство та жорстоке поведження, та учня, який постраждав від насильства та жорстокого поведження; висновків практичного психолога та соціального педагога (за наявності); відомостей служби у справах дітей та центру соціальних служб; експертних висновків (за наявності), якщо у результаті вчинення насильства та жорстокого поведження була завдана шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого; інформації, збереженої на технічних засобах чи засобах електронної комунікації (інтернет, соціальні мережі, повідомлення тощо); іншої інформації, яка має значення для об'єктивного розгляду заяви.

7.2. Розгляд та аналіз зібраних матеріалів щодо обставин випадку насильства, жорстокого поведження з учнем та прийняття рішення про наявність / відсутність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у Повідомленні.

7.3. У разі прийняття рішення комісією про наявність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у Повідомленні, комісія має:

- оцінити потреби сторін насильства та жорстокого поведження з учнем в отриманні соціальних та психолого-педагогічних послуг та забезпечення таких послуг, у тому числі із залученням фахівців служби у справах дітей та центру соціальних служб;
- рекомендувати добровільне проходження особами, які вчинили насильство та жорстоке поведження з учнем, стали свідком або постраждали від насильства та жорстокого поведження з учнем, відповідної програми для таких осіб;
- визначення причин насильства та жорстокого поведження та необхідних заходів для усунення таких причин;
- визначити заходи виховного впливу щодо учнів та осіб, які вчинили насильство та жорстоке поведження з учнем;
- здійснити моніторинг ефективності соціальних та психолого-педагогічних послуг, заходів з усунення причин насильства та жорстокого поведження з учнем, заходів виховного впливу та корегування (за потреби) відповідних послуг та заходів;
- надання рекомендацій для працівників Ліцею щодо доцільних методів здійснення заходів з учнями сторонами насильства та жорстокого поведження,

їхніми батьками або іншими законними представниками дитини;

– надання рекомендацій для батьків або інших законних представників учня, який став стороною насильства та жорстокого поводження.

7.4. Формою роботи комісії є засідання, які проводяться в разі потреби. Дату, час і місце проведення засідання комісії визначає її голова.

7.5. Засідання комісії є правоможним у разі участі в ньому не менш як двох третин її складу.

7.6. Секретар комісії не пізніше ніж за добу повідомляє членів комісії, а також інших зацікавлених осіб про порядок денний запланованого засідання, дату, час і місце проведення, а також надає/надсилає членам комісії та зазначеним особам необхідні матеріали в електронному або паперовому вигляді.

7.7. Рішення з питань, що розглядаються на засіданні комісії, приймаються шляхом відкритого голосування більшістю голосів від затвердженого складу комісії. У разі рівного розподілу голосів голос голови комісії є вирішальним.

7.8. Під час проведення засідання комісії секретар веде протокол засідання за формою первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини (Додаток 1), що оформлюється наказом директора ліцею.

7.9. Особи, залучені до участі в засіданні комісії, зобов'язані дотримуватися принципів діяльності комісії, зокрема не розголошувати стороннім особам дані, що стали їм відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб.

Особи, залучені до участі в засіданні комісії, під час засідання мають право:

- ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд комісії;
- ставити питання по суті розгляду;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються.

7.10. Голова комісії доводить до відома зацікавлених осіб рішення згідно з протоколом засідання та здійснює контроль за їх виконанням.

7.11. Строки розгляду комісією Повідомлень та виконання нею своїх завдань не має перевищувати десяти робочих днів із дня отримання заяви або повідомлення директором ліцею.

Індикатори безпечного освітнього середовища ЗАЛ №107 ЗМР

Нап- рям оціню- ван- ня	Вимога/правило організації освітніх і управлінських процесів Закладу освіти	Критерії оцінювання	Індикатори оцінювання	Методи збору інформації
1	2	3	4	5
	1.1. Забезпечення комфортних і безпечних умов навчання та праці	1.1.1. Безпечна поведінки в Інтернеті	1.1.1.1. Здобувачі освіти та їхні батьки поінформовані закладом освіти щодо безпечного використання мережі Інтернет	1.1.1.2. Опитування
		1.1.2. У закладі освіти застосовуються підходи для адаптації та інтеграції здобувачів освіти до освітнього процесу, професійної адаптації працівників	1.1.2.1. У закладі освіти налагоджено систему роботи з адаптації та інтеграції здобувачів освіти до освітнього процесу	1.1.2.1. Опитування
			1.1.2.2. Заклад освіти сприяє адаптації педагогічних працівників до професійної діяльності	1.1.2.2. Опитування
	1.2 Створення освітнього середовища, вільного від будь-яких форм насилення, булінгу/кібербул інгу та дискримінації	1.2.1. Заклад освіти планує та реалізує діяльність щодо запобігання будь- - яким проявам дискримінації, булінгу в Закладі освіти	1.2.1.1 У Закладі освіти розроблено план заходів із запобігання та протидії булінгу, насиленню та жорсткому поводженню з дітьми	1.2.1.1 Вивчення документації, опитування
			1.2.1.2. У Закладі освіти реалі- зуються заходи із запобігання проявам дискримінації	1.2.1.2 Вивчення документації, опитування
			1.2.1.3. Частка здобувачів освіти і педагогічних працівни- ків, які вважають освітнє середовище безпечним і психо- логічно комфортним	1.2.1.3. Опитування
			1.2.1.4. Керівництво та педаго- гічні працівники закладу освіти проходять навчання, ознайомлюються з нормативно- правовими документами щодо виявлення ознак булінгу, іншого насилення та запобігання йому	1.2.1.4. Опитування
			1.2.1.5. Заклад освіти співпрацює з представниками правоохоронних органів, іншими фахівцями з питань запобігання та протидії булінгу	1.2.1.5. Опитування

		1.2.2 Правила поведінки учасників освітнього процесу в закладі освіти забезпечують дотримання етичних норм, повагу до гідності, прав і свобод людини	1.2.2.1. У Закладі освіти оприлюднені правила поведінки, спрямовані на формування позитивної мотивації у поведінці учасників освітнього процесу та реалізацію підходу, заснованого на правах людини 1.2.2.2 Учасники освітнього процесу ознайомлені з правилами поведінки у Закладі освіти	1.2.2.1 Вивчення документації, опитування 1.2.2.2 Опитування
			1.2.2.3. Учасники освітнього процесу дотримуються прийнятих у закладі освіти правил поведінки	1.2.2.3 Опитування, спостереження
		1.2.3 Керівник та заступники керівники (далі керівництво) Закладу освіти, педагогічні працівники протидіють булінгу, іншому насильству, дотримуються порядку реагування на їх прояви	1.2.3.1 З метою запобігання різним проявам насильства у Закладі здійснюється аналіз причин відсутності здобувачів освіти на заняттях та вживаються відповідні заходи	1.2.3.1 Вивчення документації, опитування
			1.2.3.2 Заклад освіти реагує на звернення про випадки булінгу	1.2.3.2 Вивчення документації, опитування
			1.2.3.3 Психологічна служба (практичний психолог, соціальний педагог) Закладу освіти здійснює системну роботу з виявлення, реагування та запобігання булінгу, іншому насильству (діагностування, індивідуальна робота, профілактичні заняття)	1.2.3.3 Опитування
			1.2.3.4 Здобувачі освіти, які в разі потреби можуть отримати у Закладі освіти психолога - соціальну підтримку	1.2.3.4 Опитування
			1.2.3.5. Заклад освіти у випадку виявлення фактів булінгу та іншого насильства повідомляє органи та служби у справах дітей, правоохоронні органи	1.2.3.5. Вивчення документації, опитування
	1.3. Формування інклюзивного, розвивального та мотивуючого до навчання освітнього простору	1.3.1. Приміщення та територія закладу освіти облаштовуються з урахуванням принципів універсального дизайну та/або розумного пристосування	1.3.1.1. У Закладі освіти забезпечується архітектурна доступність території та будівлі	1.3.1.1. Спостереження
			1.3.1.2. У Закладі освіти приміщення (туалети, ліфт, облаштування коридорів) адаптовані до використання всіма учасниками освітнього процесу	1.3.1.2. Опитування, спостереження